

## Afname richtlijnen voor microbiologisch onderzoek

| Onderzoek             | Afname                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Recipiënt                                                                           | Af te raden of onbruikbare recipiënten                   | Bewaring vóór transport naar laboratorium |
|-----------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|-------------------------------------------|
| <b>DERMATOMYCOSEN</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                     |                                                          |                                           |
| <b>Nagel</b>          | Ontsmet de nagel vooraf grondig met 70% alcohol.<br><br>Knip vervolgens met ontsmette nagelknipper of schaar de aangetaste nagel zo ver mogelijk af (staalname zoveel mogelijk uit proximale regio op grens van het geïnfadeerde en gezonde deel) + subungual debris verzamelen met een curette of scalpel.<br><br>Bij white superficial onychomycosis is schraapsel van bovenop de nagelplaat geschikt. | Steriele (urine) container                                                          | Afname op wisser                                         | Kamertemp.                                |
| <b>Huid</b>           | Voldoende huidschilfers aan de rand van de letsels met een scalpel voor éénmalig gebruik afkrabben.                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Steriele (urine) container                                                          | Afname op wisser<br>Huidschilfers tussen 2 draagglaasjes | Kamertemp.                                |
| <b>Haar</b>           | Het gebroken haar met een pincet uittrekken.<br><br>De eventuele schilfers en korsten met een scalpel voor éénmalig gebruik afkrabben.                                                                                                                                                                                                                                                                   | Steriele (urine) container                                                          | Afname op wisser<br>Haar tussen 2 draagglaasjes          | Kamertemp.                                |
| <b>ETTER</b>          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                     |                                                          |                                           |
| <b>Oog</b>            | Wrijf thv de conjunctiva en/of zichtbaar ettervocht (mediale ooghoek) afhankelijk van het uitzicht van de letsels.                                                                                                                                                                                                                                                                                       | eSwab standaard (roze stop, dikke wisser) of eSwab fijn (oranje stop, fijne wisser) | Droge wisser                                             | Frigo (4°C)                               |
| <b>Oor</b>            | Verwijder aanwezig debris en korsten in de uitwendige gehoorgang met een wisser bevochtigd met steriel fysiologisch water. Neem wisser af thv het letsel.                                                                                                                                                                                                                                                | eSwab standaard (roze stop, dikke wisser) of eSwab fijn (oranje stop, fijne wisser) | Droge wisser                                             | Frigo (4°C)                               |

| ETTER                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                           |                                                                                                                                                                             |             |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|
| <b>Huid</b><br><b>Wonde</b>                                                                                                                                | Steeds herkomst staal vermelden !<br>Wrijf met wisser thv zichtbaar ettervocht of aangetast weefsel afhankelijk van uitzicht van de letsels.<br>Bij een open wonde : (debrideer en) spoel met steriel fysiologisch water. Neem wisser af thv het vitale weefsel.                                  | eSwab standaard (roze stop, dikke wisser) | Droge wisser                                                                                                                                                                | Frigo (4°C) |
| <b>Abces, gesloten collecties</b>                                                                                                                          | Steeds herkomst staal vermelden !<br>Ontsmet de intacte huid alvorens de etter te aspireren met spuit en naald. Verwijder de overtollige lucht uit de spuit (belangrijk voor cultuur anaëroben).<br><b>Naald na afname herkappen voor veilig transport !</b>                                      | Spuut met naald                           |                                                                                                                                                                             | Frigo (4°C) |
| <b>HSV, VZV PCR</b>                                                                                                                                        | Open vesikel en verzamel het vocht met de wisser; wrijf vervolgens over de bodem van het vesikel.                                                                                                                                                                                                 | eSwab standaard (roze stop, dikke wisser) | Droger wisser<br>Gelwissers zijn onbruikbaar voor PCR                                                                                                                       | Frigo (4°C) |
| FAECES                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                           |                                                                                                                                                                             |             |
| <b>Cultuur</b><br><b>Parasitologisch onderzoek</b><br><b><i>Clostridium difficile</i></b><br><b>Rota, Adeno, Noro</b><br><b><i>Helicobacter pylori</i></b> | 1 okkernoot is voldoende<br>Parasieten: vermeld eventueel verblijf in buitenland.<br>Voor <i>Enterobius</i> : zie afname richtlijn <u>oxyuren plakband preparaat</u> .<br><i>Helicobacter</i> : AB en PPI minstens 2w vooraf stoppen.                                                             | Steriel lepelpotje                        | Niet steriele recipiënten<br>Geen pampers meegeven (stoelgang uit pamber in potje lepelen).<br><i>Clostridium</i> wordt enkel uitgevoerd op vloeibare en halfvasten stalen. | Frigo (4°C) |
| <b>Occult bloed</b>                                                                                                                                        | Stoelgang van 3 verschillende dagen apart verzamelen (datum op potje vermelden).<br>Vermijd alcohol, aspirine, NSAID en andere geneesmiddelen die maag-darmbloedingen kunnen veroorzaken gedurende 48u vóór de afname.<br>Geen afname tijdens menstruatie, in geval van hemorroïden of hematurie. | Steriel lepelpotje                        |                                                                                                                                                                             | Frigo (4°C) |
| <b>Calprotectine</b>                                                                                                                                       | PPI en NSAID gedurende 2 weken staken vóór staalname.                                                                                                                                                                                                                                             | Steriel lepelpotje                        |                                                                                                                                                                             | Frigo (4°C) |

| GENITAAL (urethraal, vaginaal, cervicaal)            |                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                  |                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                       |
|------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Urethrale cultuur</b><br><b>Urethrale SOA PCR</b> | Niet plassen in voorafgaande uur!<br>Bij uitwendig urethraal exsudaat: vocht afnemen met wisser ter hoogte van de urinebuisopening. Zo niet, de wisser 2 tot 3 cm in de urethra invoeren, roteer en laat enkele seconden ter plaatse. | eSwab fijn<br>(oranje stop, fijne wisser)                                        | Droge wisser<br>Gelwissers zijn onbruikbaar voor PCR<br>Vaginale antiseptica of glijmiddelen kunnen de groei van bepaalde micro-organismen inhiberen. | Frigo (4°C)<br><i>Uitz. cultuur Neisseria gonorrhoeae vereist bewaring op kamertemp. PCR detectie is echter de aangeraden techniek om een N. gonorrhoeae infectie aan te tonen en wordt niet beïnvloed door bewaring in de frigo.</i> |
| <b>Vaginale cultuur</b><br><b>Vaginale SOA PCR</b>   | Wrijf met wisser over de wanden van de onderste helft van de vagina (abnormale afscheiding).<br>Succesvolle afname door patiënt zelf is mogelijk : zie afname richtlijn <u>zelf-afnameset vaginale wisser</u>                         | eSwab standaard (roze stop, dikke wisser)                                        | Geen AB, geen spoeling 24u vooraf, geen intiem toilet.                                                                                                | Frigo (4°C)                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>Cervicale cultuur</b><br><b>Cervicale SOA PCR</b> | Plaats speculum; verwijder vaginale mucus of exsudaat en wrijf met wisser ter hoogte van de baarmoederhals.                                                                                                                           | eSwab standaard (roze stop, dikke wisser)                                        |                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>GBS screening bij zwangeren (35 – 37w)</b>        | Vagino-rectale afname: eerst thv introitus vaginae en vervolgens door de anale kringspier.                                                                                                                                            | eSwab standaard (roze stop, dikke wisser)                                        |                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>HSV PCR</b>                                       | Open vesikel en verzamel het vocht met de wisser; wrijf vervolgens over de bodem van het vesikel.                                                                                                                                     | eSwab standaard (roze stop, dikke wisser)                                        | Droge wisser<br>Gelwissers zijn onbruikbaar voor PCR                                                                                                  | Frigo (4°C)                                                                                                                                                                                                                           |
| HEMOCULTUUR                                          |                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                  |                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>Hemocultuur</b>                                   | Zie afname richtlijn <u>Hemocultuur</u><br>Bij voorkeur hemocultuur flessen afnemen <b>vóór het toedienen van antibiotica</b> , liefst bij het begin van de koortsofstoot.                                                            | Speciale hemocultuur flessen voor aeroben (violet dop) en anaëroben (blauwe dop) | Niet aseptisch afgenomen stalen                                                                                                                       | Kamertemp. ( <b>NOOIT in frigo!</b> )                                                                                                                                                                                                 |
| KEEL                                                 |                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                  |                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>Cultuur</b>                                       | Gebruik tongspatel om contact met orale mucosa en tong te vermijden.<br>Wrijf met wisser over de ontstoken amandelen of keelweefsel.<br>In geval van ulceratie of exsudaat, daar afnemen.                                             | eSwab standaard (roze stop, dikke wisser)                                        | Droge wisser                                                                                                                                          | Frigo (4°C)                                                                                                                                                                                                                           |

| MRSA                               |                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                   |                                                       |                              |
|------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------|------------------------------|
| MSA screening                      | Zie afname richtlijn <u>MRSA screening</u>                                                                                                                       | Transwab met dubbele wisser voor multiple locaties<br>of<br>eSwab standaard (roze stop, dikke wisser) bij enkelvoudige locatie                    | Droge wisser                                          | Frigo (4°C)                  |
| NASOPHARYNX                        |                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                   |                                                       |                              |
| Corona PCR<br>Bacteriële respi PCR | Schuif een dunne flexibele wisser via de bodem van de neus tot in de nasopharynx en roteer enkele keren.<br>Zie afname richtlijn <u>Nasopharyngeale wisser</u>   | Virus Stabilization Tube (rode stop, fijne wisser) = 'Covid-wisser'                                                                               | Droger wisser<br>Gelwissers zijn onbruikbaar voor PCR | Kamertemp. of<br>Frigo (4°C) |
| Virale respi PCR                   |                                                                                                                                                                  | Virus Stabilization Tube (rode stop, fijne wisser) = 'Covid-wisser'<br>of<br>eSwab fijn (oranje stop, fijne wisser): enkel voor virale respi PCR. |                                                       |                              |
| PUNCTIEVOCHT                       |                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                   |                                                       |                              |
| Cultuur<br>Cytologie               | Steeds herkomst staal vermelden !<br>Ontsmet de huid alvorens punctievocht te aspireren met spuit en naald.<br>Naald na afname herkappen voor veilig transport ! | Spuut met naald<br><br>Voor cytologisch onderzoek deel overbrengen in EDTA-tube.                                                                  | Niet aseptisch afgenomen stalen                       | Frigo (4°C)                  |

| SPERMA                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                            |                                                                                           |             |
|-------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|
| <b>Cultuur</b>                                  | Laat patiënt eerst urineren en genitale zone wassen alvorens spermastaal op te wekken door masturbatie.                                                                                                                                                                                                   | Steriele (urine) container | Niet steriele recipiënten                                                                 | Frigo (4°C) |
| <b>Fertiliteitsonderzoek<br/>Postvasectomie</b> | Zie afname richtlijn <u>Sperma onderzoek</u>                                                                                                                                                                                                                                                              |                            |                                                                                           |             |
| SPUTUM                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                            |                                                                                           |             |
| <b>Cultuur<br/>Mycobacteriën</b>                | Best ochtendsputum na mondspoeling met water.<br>Opgehoeste fluïmen uit de lagere luchtwegen met zo weinig mogelijk speeksel.<br>Best ochtendsputum na mondspoeling met water.<br>Bij voorkeur dienen er voor bacteriologisch onderzoek Mycobacteriën meerdere monsters te worden afgenomen (minstens 2). | Steriele (urine) container | Speeksel                                                                                  | Frigo (4°C) |
| URINE                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                            |                                                                                           |             |
| <b>Cultuur<br/>Mycobacteriën</b>                | Midstream urine voor een minimale contaminatie van de urine door flora van de urethra, vagina, prostaat of perineum.<br>Bij voorkeur dienen er voor bacteriologisch onderzoek Mycobacteriën meerdere monsters te worden afgenomen (minstens 2).                                                           | Steriele urine container   | Niet steriele recipiënten<br>24u urine collectie en urine uit zak van verblijfs catheter. | Frigo (4°C) |
| <b>SOA PCR</b>                                  | Eerstestraal urine of first-void urine (bij voorkeur niet plassen in voorafgaande uur).<br>Bij vrouwen is de diagnostiek op urine minder gevoelig en is een vaginale of cervicale afname te verkiezen.                                                                                                    | Steriele urine container   | Niet steriele recipiënten                                                                 | Frigo (4°C) |